

Posudek vedoucího práce:

Hodnocená bakalářská práce: Martina Pohlová, *Specifika pastorální péče o osoby s Alzheimerovou chorobou a o jejich rodiny a pečující osoby*, 2023, rkp 42

Univerzita, fakulta, institut: Katedra kulturních a náboženských studií, PdF UHK

Studijní obor: Náboženská výchova

Vedoucí práce: Lukáš de la Vega Nosek, Ph.D.

Oponent práce: doc. David Bouma, Ph.D.

Hodnocení vedoucího práce:

Originálnost a vhodnost tématu: **A**

Myšlenkové zpracování, invence: **C**

Metoda práce: **B**

Formální zpracování práce: **B**

Stylistické a gramatické zpracování práce: **A**

Komunikace studentky a spolupráce s vedoucím práce: **B**

Návrh na výsledné hodnocení: ...

Otázka k obhajobě: *Ve své práci navrhujete návrh modelu pastorační péče pro nemocné s Alzheimerovou chorobou. V posudku ho kritizují, každopádně Vám rozumím, oč vám jde. Pokuste se krátce shrnout tento návrh pro další členy komise, především pro ty, kteří práci nečetli.*

Podrobně:

I) Originálnost a vhodnost tématu (navržené hodnocení A)

Aspirantka si téma předkládané bakalářské práce vybrala sama. Téma je samo o sobě velmi zajímavé, velmi současné a velmi důležité. Zdá se mi, že téma je velmi vhodné pro bakalářskou práci, a to svým tématem i předpokládaným rozsahem. Jak ještě zmíním, autorka práci napsala de facto celou sama. Já jsem spíše předložil některé rady stran poznámek pod čarou, či literatury, nebo konečně některých obsahových drobností.

Práci rozhodně doporučuji k obhajobě.

II) Myšlenkové zpracování, invence (navržené hodnocení C)

Autorka svou práci rozdělila do šesti kapitol, vč. úvodu a závěru. K textu závěrem přidala i soupis použité literatury.

V úvodu (1. Úvod, s. 9) představuje především základní důvody k sepsání tohoto typu bakalářské práce. Ty rámuje popisem současné situace, především v naší zemi, a zároveň dodává jistá specifika křesťanského přístupu. Následně konstatuje strukturu své práce. Bohužel jen popisným způsobem, nikoliv argumentačně.

V druhé kapitole se autorka zabývá základními pojmy a různými kontexty (2. *Nemocný starý člověk, osamělost a důstojnost, zbavení svéprávnosti*, s. 10-18). Odhaluje zde, co je nemoc a návazně na to, co je křesťanský pohled na nemoc. Následně předkládá společenský pohled na společnost a stáří. Dále si všímá etické otázky důstojnosti člověka v nemoci, ale i osamělosti starých lidí. Přidává sem kapitolu o komunikaci s nemocným člověkem, či specifika přístupu a komunikace s nemocným s demencí. Také předkládá různá podpůrná opatření při narušení schopnosti právně jednat. Kapitola je obsahově a tématicky velmi široká, aspirantka možná mohla jasněji uchopit strukturu kapitoly. Opětovně ji jen popisně konstatuje, ale neargumentuje, proč o těchto věcech mluví právě zde, a proč právě v takovémto pořadí. V etické kapitole o důstojnosti člověka mohla zvolit práci se sekundární literaturou, která vyšla asi před dvěma měsíci v češtině (B. Schmitzová, *Jaký život je hoden žítí?* Praha: Karolinu, 2024).

Ve třetí kapitole představuje již specifické pole vybraného tématu (3. *Demence, Alzheimerova choroba, její příčiny, projevy a stadia nemoci*, s. 18-23). Všímá si zde nejprve, co je demence, co je Alzheimerova nemoc, jednotlivých stádií této nemoci a závěrem přidává řadu rizikových

faktorů a možností prevence. Kapitola je důležitá pro svůj obsah. Zřejmě mohla být lépe poskládána a strukturována, ale obecně je čtivá a jasná.

Ve čtvrté kapitole autorka předkládá první klíčovou část své práce (4. *Specifika péče o nemocné s Alzheimerovou chorobou a pečující*, s. 24-33). Zde se konkrétně zaměřuje na některé specifické faktory péče o nemocné s Alzheimerem (např. specifika v rodinném prostředí, specifika péče v ústavech). Větší porci pohledů předkládá v rámci specifika práce v rodinném prostředí. Ovšem nezdá se mi, že by specifika byly jiné v té či oné péči. Preciznější by asi bylo předložit obecnou kapitolu se specifiky potřeb takto nemocných. Následně pak mohla autorka předložit, jaké potřeby se lépe řeší v domácím, a jaké v ústavní péči. Autorka totiž např. v části věnované specifickým v rodinném prostředí dodává, že nemocní mají potíže s komunikací, problémy se změněným vnímáním času a koordinace... To jsou přece problémy, se kterými se setkáváme i u pacientů v ústavech. Buď jak buď, kapitola je čtivá a postavená na dlouhodobém promyšlení tématu, i když nejasně strukturovaná.

V páté kapitole se dále autorka zaměřuje na pastorační péči s lidmi s Alzheimerovou chorobou (5. *Pastorační péče o nemocné s Alzheimerovou chorobou*, s. 34-40). Zde jde o další klíčovou kapitolu, ve které podtrhuje téma pastorální teologie, přesněji pak pastorační péči o takto nemocné pacienty. Nejprve se autorka zabývá tím, co je pastore, následně termínem pastorační péče, následně předkládá stručné antropologické zamyšlení, navazuje pastoračním rozhovorem. V další části předkládá nový domov pro nemocné, čímž myslí péči v ústavech, následně předkládá „návrh modelu pastorační péče“. Návrh je trochu vytržen z kontextu stávajícího stavu. Není zde precizněji popsán stávající stav, ve kterých bodech je slabý a proč je třeba ho změnit. Autorka vychází pouze ze své zkušenosti s rodinným příslušníkem a jeho touze po domovu. To jistě není chybné, ale na badatelské promyšlení tématu dosti minimalistické. Zmínka o knězi je adekvátní v rámci promyšlení pastorační péče, ale nejen tím se přece zajistí pastorační péče. Na hodinách pastorální teologie jsme nesčetněkrát hovořili o tom, že aktérem pastore může být i laik – ideálně pověřený farářem, či biskupem. Také jsme nesčetněkrát hovořili o tom, že je chybou pastore redukovat jen na pastore svátostí. To autorka sice nedělá, ale tematicky „zbytečnou zmínkou“ o mši k tomu prostě inklinuje. Také zde autorka hovoří o tom, že by obyvatelé vesničky měli „vytvořit společenství, které by spojoval společný zájem péče o nemocné.“ (s. 39) To je sice krásná představa, ale v praxi ne vždy uskutečnitelná. Aby se z množství individualit vytvořilo společenství je třeba více než jen společný zájem a místo pobytu. K tomu autorka neřekne ani slovo. Návrh je tedy dle mého soudu spíše naivní a je jakousi první variantou, na které se dále můžeme bavit. Bylo by dobré v tomto smyslu promyšlet pastorálně teologické téma: *Gemeinschaft* a *Gesellschaft*.

Opětovně je struktura kapitoly trochu zmatečná. Antropologii měla autorka vetknout na začátek, pak předložit termíny z pastorální teologie. Kapitolu měla uzavřít dvěma systematickými otázkami: nový domov, návrhy. I přesto je však kapitola čtivá a podložena skvělým přehledem.

Následuje kratičký **závěr** (6. *Závěr*, s. 40), kde autorka velmi stručně shrnuje práci vesměs ve dvou bodech. Nejprve se zaměřuje na Alzheimerovu chorobu, případně společenský strach před ní. Následně předkládá parenetický odstavec, co bychom měli (*budme, nebojme se, hledejme...*). Škoda, že si autorka nedala práci s logicky konstruovaným závěrem, který by odpovídal struktuře práce a kde by stručně zopakovala jednotlivé závěry svých kapitol.

Pro celek práce však nemají výše zmíněné námitky stran argumentace struktury, či struktury jednotlivých kapitol, větší vliv. Práce je ucelená, pochopitelná a jasně provázána s praxí a autorčiným skvělým přehledem a promyšlením.

Práci tedy doporučuji k obhajobě.

III) Metoda práce (navržené hodnocení B)

Součástí každého odborného textu, i bakalářské práce, by měla být zpráva o metodě. Tato práce nijak zásadně o zvolené metodě nemluví. Pouze v úvodu autorka píše: „V této práci se

soustředím na problematiku samotného onemocnění, jeho projevy, odhalení a průběh. Nastíním specifika péče o lidi s Alzheimerovou chorobou v domácím prostředí a v ústavech. Následně se zaměřím na specifika pastorační péče o takto postižené, poté uvedu několik příkladů nových projektů Alzheimerovských vesniček po světě a závěrem představím návrh péče o takto nemocné v našem prostředí.“ (s. 9)

To je spíše konstatování toho, co autorka bude dělat, než vlastní metoda. Zkrátka chybí zde, že se autorka bude zabývat metodologií pastorální teologie (např. *vidět – soudit – jednat*), tedy jakési induktivní metody. Nejprve deskripcí popíše nemoc a sociální konotace. Následně na základě sekundární literatury předloží analýzu některých specifík nemoci a péče o nemocné. V dalším kroku na základě prvků pastorální teologie si všimne praktických pohledů (co se děje, jak se děje, co by se mělo...).

Pokud vezmeme za své tradiční metodologické rozdělení teologické práce na *auditus fidei – intellectus fidei – experientia fidei*, musíme jasně konstatovat, že autorka ve své práci dokázala, že *experientia fidei* poměrně zdařile ovládá. Ovšem bakalářská práce, přece jenom měla mít trochu z *auditus* (naslouchání tradici církve, jak se s nemocí vypořádávala), či *intellectus fidei* (promýšlení souvislostí s dalšími prvky víry).

I z pohledu užité metodologie však bakalářskou práci považuji za obhajitelnou.

IV) Formální zpracování práce (navržené hodnocení B)

Bakalářská práce je z formálních hledisek slabší, je zde řada nepřesností a nejasností. Ovšem v celku práce jde o jednotliviny.

- Obecně se úvod a závěr nečíslují
- Autorka velmi málo užitou literaturu parafrázovala, ve většině případů ji přímo citovala; v mnoha pasážích tak jde spíše o koláž citací z knih, než vlastní domýšlení tématu
- Citace Zákon 89/2012 Sb. Občanský zákoník, je chybně odzdrojován; má být: Část první – Obecná část, hlava II., díl 2, oddíl 2.... ; ideálně s linkem na webovou stranu s textem
- Za každou poznámku pod čarou má být tečka
- Každá hlavní kapitola má být na nové straně, to autorka učinili, kromě: kap. 3
- Mezery mezi odstavci, či podkapitolami je ideálně zachovat konzistentně široké (mezerou za odstavce, volným řádkem), autorka užívá různě širokých oddělení
- Podobně formátování a styly písma či čísel má dosti nekonzistentní povahu

Autorka těmito chybami ovšem jen ukazuje, že není zběhlá ve čtení nebo psaní odborného textu. Ovšem těchto chyb není mnoho, i proto práci doporučuji k obhajobě.

V) Stylistické a gramatické zpracování práce (navržené hodnocení A)

Ze stylistických a gramatických hledisek v podstatě není práci, co vytknout. Autorka sepsala práci bez větších gramatických chyb. Stylisticky sepsala práci čtivou, založenou spíše na kratších holých větách. Což je pozitivum celé práce.

Práci doporučuji k obhajobě i z tohoto úhlu pohledu.

VI) Komunikace studenta a spolupráce s vedoucím práce (navržené hodnocení B)

Psaní bakalářské práce je minimálně roční proces vzájemného setkávání, diskuzí, tříbení myšlenek, nalézání pokusů a omylů. Jde o výměnu mailů, společných setkání a konzultací. Společného hledání adekvátní literatury, sepisování první, druhé, třetí verze. Autorka si sama vybrala zvolené téma a chtěla jej psát z pastorální teologie. Nadšeně jsem souhlasil. Práci mi několikrát autorka poslala, nikdy jsem z obsahového pohledu nic nenamítal.

Autorka mi minulý rok poslala předposlední verzi. Dle mého soudu byla již k odevzdání. Ovšem vznesl jsem námitku, že závěrečná pasáž není příliš teologická. Autorka se tak rozhodla, tuto verzi neodevzdávat a na poslední kapitole ještě zapracovat (v úhrnu cca 5 stran). Akceptoval jsem to, s vidinou, že práci odevzdá do dvou měsíců. Proto jsem ji napsal, ať mi práci již

neposílá. Autorka však práci odevzdala až za rok, a to bez mého dobrozdání, že ji může odevzdat. Žila v přesvědčení, že to stále mohla odevzdat bez mé konzultace. Na svou obranu musím říci, že po roce bych minimálně uvítal, kdyby se mi alespoň připomněla, a zeptala se, zdali ji může odevzdat bez mé konzultace, nehledě k tomu, že bych si práci mohl ještě jednou prohlédnout a upozornit na chyby, které mi před rokem unikly. Dnes vím, že bych ji na další spousty věcí upozornil.

Z těchto důvodů si dovedu představit mnohem lepší spolupráci autorky s vedoucím práce, ale z vlastní zkušenosti také vím o mnohem horších případech. Komunikaci tedy považuji za neideální, ale stále lepší průměr.

Souhrnné hodnocení:

Předkládaná bakalářská práce je dle mého soudu tematicky velmi vhodná pro studovaný obor. Autorka téma zpracovala poměrně dobře, i když s mnohými především metodologickými chybami a strukturálními nepřesnostmi. Práce není dokonalá, ale je ucelená a poměrně kompaktní.

Jak jsem již napsal, aspirantka si téma předkládané bakalářské práce vybrala sama, a téměř celou práci si autorka sepsala sama, bez mých větších obsahových návrhů a doporučení.

Schopnost sepsat odborný text je klíčovým hodnocením studia na VŠ. Autorka bakalářskou práci sepsala a to poměrně povedeně. Přes řadu nedostatků ji považuji za obhajitelnou a doporučuji ji k obhajobě.

V Uhlířských Janovicích
Dne 20. 5. 2024

Lukáš de la Vega Nosek